

Ngaahi Halanga ki he Nofo Tu'uma'u Fakafoki

Fekau'aki mo e Polokalama Tokoni ki he Nofo Tu'uma'u

'I NSW, 'oku tokoni 'a e pule'anga pea mo e lao ki hono malu'i e fānau mei ha fakatamaki pea mo tauhi ke nau malu. Ko e me'a ke fakamu'omu'a 'a hono tauhi malu fakataha e fānau mo honau fāmili. 'O kapau 'oku 'ikai malu 'a 'api kia kinautolu, 'oku pau leva ke mau kumi ha feitu'u 'oku malu.

'Oku mau lolotonga liliu 'a e founga 'oku mau tokoni'i ai e fānau pea mo e to'utupu 'i he taimi 'oku 'ikai malu ai 'enau nofo 'i 'api. 'Oku ui 'a e ngaahi liliu ko eni ko e Polokalama Tokoni Nofo Tu'uma'u (Permanent Support Program – PSP).

'Oku 'uhinga 'a e Nofo Tu'uma'u ('Permanency') ki he nofo 'a e fānau mo e to'utupu 'i ha 'api tu'uma'u 'oku malu pea 'oku tokanga'i ai kinautolu. 'Oku toe 'uhinga foki ki he 'enau feohi mo honau ngaahi kaungāme'a, fāmili, komiuniti pea mo honau tukufakaholo. 'Oku hoko 'a e nofo tu'uma'u ko e faingamālie ia ki he fānau ke nau ma'u ai ha mo'ui fiefia mo tau'atāina 'i he'enau hoko ko e kakai lalahi.

'Oku mau ngāue tōtōivi ke tokoni'i e fānau ke nau ma'u e nofo tu'uma'u. Ko e ngaahi liliu ko eni 'oku ne fakapapau'i 'oku 'ikai hala e fānau 'i he ngaahi lelei 'oku ma'u 'i he 'enau nofo 'i ha 'api tu'uma'u pea toloto ai e 'ofa. 'E ngāue fakataha 'a e kau 'ofisa ngāue fakasōsiale (caseworkers) mei he FACS pea mo kinautolu mei he ngaahi kautaha kehe. 'Oku tokoni 'a e polokalama ke fakalato 'a e ngaahi fiema'u tāutaha 'a e ki'i tamasi'i/ta'ahine.

Ko e hā hono 'uhinga ki he fānau mo e to'utupu

'Oku mau fiema'u ke fakapapau'i 'oku malu pea fiefia 'a e fānau mo e to'utupu. 'Oku mau fiema'u ke nau ma'u ha 'api 'oku mātu'aki tauhi lelei ai kinautolu. Ko e founga lelei taha ke fai ai eni ko hono fa'u ha palani mo kinautolu ke lava 'o ma'u ha nau nofo'anga tu'uma'u 'Oku ui eni ko e 'taumu'a ki he nofo tu'uma'u ('permanency goal'). 'Oku tokoni 'a e taumu'a ki he nofo tu'uma'u ki hono fakapapau'i ki he fānau mo e ngaahi fāmili 'a e feitu'u 'e nofo ai 'a e ki'i tamasi'i/ta'ahine 'i he kaha'u. Ko e 'api nofo'anga tu'uma'u 'e kehe ki he ki'i tamasi'i/ta'ahine takitaha 'o fakatatau ki he 'enau fiema'u.

'E ngāue 'a e kau 'ofisa ngāue fakasōsiale ki he taumu'a ki he nofo'anga tu'uma'u fakataha mo e fānau, ngaahi fāmili pea mo kinautolu 'oku nau 'ofa ki he tamasi'i/ta'ahine. 'E kau 'a e fānau mo e to'utupu 'i he fai e ngaahi tu'utu'uni 'e fakahoko. 'E ngāue fakataha 'a e tokotaha kotoa.

Ko e ngaahi halanga ki he 'api tu'uma'u

'Oku 'i ai e ngaahi founga kehekehe 'e lava ai 'e ha ki'i tamasi'i/ta'ahine ke ma'u ha 'api 'oku malu mo ma'u ai e 'ofa. 'Oku ui kinautolu ko e ngaahi halanga (pathways). Ko e ngaahi halanga ki he nofo tu'uma'u ko e:

FAKATOLONGA 'O E FĀMILI

'Oku 'uhinga eni ki hono tauhi ha ki'i tamasi'i/ta'ahine mo 'ene ongo mātu'a, fāmili, pe kāinga, 'i he taimi 'oku malu ai.

OHI 'OKU FAKA'ATĀ¹

Ko e tu'unga eni kuo hoko 'a e ki'i tamasi'i/ta'ahine ko e mēmipa fakalao 'o ha fāmili kehe 'i he toenga 'o'ene mo'ui.

FAKAFOKI

'Oku 'uhinga eni ki hono fakafoki 'a e ki'i tamasi'i/ta'ahine ke nofo mo honau fāmili 'i he taimi 'oku malu ai ke foki ki 'api.

TOKANGA'I (GUARDIANSHIP)

Ko e tu'unga eni kuo ma'u ai 'e ha taha pe kakai kā 'oku 'ikai ko e mātu'a totonu 'a e mafai fakalao ki hono tokanga'i e ki'i tamasi'i/ta'ahine kae 'oua kuo hoko ko e tokotaha matu'otu'a.

TAUHI TAIMI LŌLOA

Ko e tu'unga eni 'oku nofo ai 'a e ki'i tamasi'i/ta'ahine 'i ha feitu'u kuo alea'i ke nofo taimi lōloa ai (*hangē mo ha taha 'oku ne pusiaki'i (foster carer) pe fāmili*)

Ko e fakatolonga 'o e fāmili pe ko e fakafoki ki he fāmili ko e ongo halanga ia 'oku lelei ange 'i he taimi 'oku malu. Ko e halanga kuo fili'i 'e makatu'unga pe ia 'i he ki'i tamasi'i/ta'ahine tāutaha pea mo e hā e ngaahi me'a 'e lelei taha kia kinautolu.

¹ Ko e ohi 'oku 'ikai ko e founga ia 'oku fiema'u ki he fānau 'Apolisinolo

Fakafoki ki he Fāmili

‘Oku mahu’inga ‘a hono tauhi ke malu ‘a e fānau ‘i ‘api mo ‘enau ngaahi mātu‘a, pea ‘oange ki he mātu‘a ‘a e tokoni ‘oku nau fiema‘u. ‘Oku mau ‘ilo‘i ‘oku malava pe ke fakahoko ‘e he ngaahi mātu‘a ha ngaahi liliu ke lava ‘o ma‘u ha ‘api ‘oku malu mo tauhi fakalelei ai ‘enau fānau. ‘Oku ‘uhinga ‘a e Fakafoki ki he Fāmili (restoration) ki hono fakafoki mai e fānau ke nau nofo fakataha mo e mātu‘a ‘i ‘api, ‘i he taimi ‘oku malu ai.

Ko e fakatolonga ‘o e fāmili (preservation) pe ko e fakafoki ki he fāmili (restoration) ko e ongo founa ia ‘oku fiema‘u, ‘i he taimi ‘oku malu ai ma‘a e ki‘i tamasi‘i/ta‘ahine.

‘Oku mau ngāue fakataha mo e kau tauhi (carers), fāmili fakatokolahi, pea mo e kau taukei he mala‘e ke tokoni‘i ‘a e ngaahi mātu‘a ke fakahoko ‘a e ngaahi liliu. ‘Oku malava ke toe ma‘u ha tokoni mei he kakai ‘oku kau he tukufakaholo ‘o e fāmili pea mo e komiuniti.

‘Oku kehekehe pe ‘a e tokoni ke fakafoki ki ‘api ‘a e ki‘i tamasi‘i/ta‘ahine ‘i he fāmili takitaha. ‘Oku mau fakakaukau‘i ‘a e ngaahi me‘a hangē ko e:

- **fuoloa ‘a e ngaahi hoha‘a fekau‘aki mo e malu ‘a e fānau**
- **hokohoko lelei ‘a hono fakahoko ‘e he mātu‘a ‘a e ngaahi liliu pea**
- **ko hai ‘e lava ‘o tokoni ki he ki‘i tamasi‘i/ta‘ahine pea mo e fāmili.**

Taimi lahi ‘oku ‘i ai ha ngaahi mēmipa kehe ‘o e fāmili ‘o e fānau pea mo honau ngaahi kaungāme‘a ‘oku nau tokanga mai kia kinautolu. ‘E lava ‘e ha ‘ofisa ngāue fakasōsiale ke fokotu‘utu‘u ha Fakataha‘anga Fakakulupu ‘a e Fāmili ke kau mai ki ai ‘a e fāmili ‘o e ki‘i tamasi‘i/ta‘ahine pea mo hono ngaahi kaungāme‘a ke fa‘u ha palani ke fakafoki ha ki‘i tamasi‘i/ta‘ahine ki ‘api. ‘Oku toe hoko e Fakataha‘anga Fakakulupu Fakafāmili ko e faingamālie ia ki he ki‘i tamasi‘i/ta‘ahine ke vahevahe ‘o fekau‘aki mo e me‘a ‘oku nau fiema‘u.

Teke lava ‘o fekumi ki ha fakamatala makehe fekau‘aki mo e Fakataha‘anga Fakakulupu ‘a e Fāmili (Family Group Conferencing) ‘i he uepisaiti ‘a e FACS ‘i he www.facs.nsw.gov.au

Ngaahi fehu‘i mo e tokoni

Talanoa ki he ‘ofisa ngāue fakasōsiale ‘o ka ‘oku ‘i ai ha‘o toe fehu‘i fekau‘aki mo e nofo tu‘uma‘u pea mo hono ngaahi halanga kehekehe. ‘E lava ‘e he kau ‘ofisa ngāue fakasōsiale ke ne fakahoko ha fale‘i pea mo ha tokoni. ‘Oku nau ‘i hena ke tokoni‘i e longā‘ifānau, fāmili pea mo e kau tauhi.

‘Imeili ki he permanency.support@facs.nsw.gov.au

Ki ha toe fakamatala fekau‘aki mo e Polokalama Tokoni ki he Nofo Tu‘uma‘u (Permanency Support Program), vakai ki he www.facs.nsw.gov.au/psp

